

Συνέντευξη με την Ντίνα Κατσούρη Θέκλης Κίτα, Φοίβης Στυλιανίδου και Λένας Φραγκουλίδου

Αυτό που αναγνωρίζεις κατευθείαν, όταν την κοιτάς στα μάτια, είναι μια απέραντη τρυφερή δύναμη. Το χιούμορ και η σπιρτάδα της την τοποθετούν με μια φυσικότατη άνεση στην παρέα και στη συζήτηση. Είναι άτομο με αγωνιστικό πνεύμα και μεγάλη θέληση για ζωή.

Αγωνίστρια. Αγωνίστρια του πνεύματος και της ζωής μπορώ να χαρακτηρίσω τον εαυτό μου. Μάλιστα, χωρίς να το παίρνω και πολύ πάνω μου πρόσφατα βραβεύτηκα από το πανεπιστήμιο Κύπρου για τη προσφορά μου στο πολιτισμό και την κοινωνία και αυτό λέει πολλά.

Οι σπουδές της στη δημοσιογραφία στην Αθήνα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία της και τις έδωσαν πολλά εφόδια. Εργάστηκε στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ) ως παραγωγός νεανικών προγραμμάτων και ασχολήθηκε με θέματα που απασχολούν τη νέα γενιά.

Μου έδωσε την ευκαιρία μέσα από το επάγγελμά μου να αγωνιστώ για αυτά που σας είπα και μάλιστα, το γεγονός ότι ήμουν στο ΡΙΚ μπόρεσα να κάνω πολλά πράγματα προς τη μεριά του πολιτισμού μέσα από τις εκπομπές μου.

Εργαζόμουν στο ΡΙΚ και ήμουν παραγωγός πολιτιστικών προγραμμάτων και προγραμμάτων για τους νέους. Έκανα μια εκπομπή κοντά στους νέους και εκεί ύστερα από συναντήσεις με τους νέους, έβγαλα διάφορα συμπεράσματα ότι ήθελαν ένα βήμα, να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους, τις απόψεις τους για τον πολιτισμό, την κοινωνία και μέχρι τότε δεν είχαν κάπου να εκφραστούν.

Το 1975, η διάγνωση της κατά πλάκα σκλήρυνσης άλλαξε την πορεία της ζωής της. Στην αρχή ζούσε με την εντύπωση ότι περνούσε μια ίωση, αφού κανείς δεν την ενημέρωσε για τη διάγνωση. Όμως στη συνέχεια, η αποκάλυψη της αλήθειας, της προκάλεσε μεγάλο σοκ με αποτέλεσμα τη γρήγορη επιδείνωση της υγείας της.

Καταρχήν, να πω ότι δεν το ήξερα ότι είχα αυτή τη ασθένεια και ο άντρας μου και η γιατροί μου και οι φίλοι μας μου το απέκρυψαν και απλά μου είπαν ότι είχα μια ίωση και έπρεπε να το παλέψω. Αυτό έκανα και ήμουν ευτυχισμένη με την ίωση. Όταν όμως πήγα στην Αγγλία, σε κάποιο εγγλέζο γιατρό και χωρίς να ξέρει αυτός ότι δεν γνώριζα την πραγματικότητα μού είπε ότι είχα σκλήρυνση κατά πλάκας, έπαθα τέτοιο σοκ, ώστε ύστερα από λίγους μήνες έκατσα στη καρέκλα.

Το 1981 ενώ τα κινητικά της προβλήματα γίνονται πιο εμφανή, το βιογραφικό της και ιδιαίτερα από την πλευρά του πολιτισμού εμπλουτίζεται διαρκώς. Αυτό οφείλεται

κυρίως στην ιδιοσυγκρασία της να αντιμετωπίσει την κατάσταση με αξιοπρέπεια και χωρίς να «το βάλει στα πόδια».

Έκρινα ότι με το να βρεθείς σε μια αναπηρική καρέκλα δεν σημαίνει ότι όλα έχουν τελειώσει. Πολλοί όμως το σκέφτονται διαφορετικά. Τους παίρνει από κάτω που λέμε και δεν αγωνίζονται για να ξεπεράσουν ορισμένα πράγματα και να παλέψουν για τα δικαιώματά τους. Έκρινα ότι έπρεπε να παλέψω για τον εαυτό μου και για τα δικαιώματά μου και να προσφέρω στον πολιτισμό και στην κοινωνία και αυτό έκανα.

Και αυτό πρέπει να το καταλάβουν και οι περισσότεροι που έχουν οποιαδήποτε προβλήματα: ότι δεν τελειώνουν όλα. Είναι αδυναμία να τα παρατάς στη μέση του δρόμου.

Την ζωή δεν μας τη χαρίζουν, την κερδίζουμε με τα νύχια και με τα δόντια. Με την πάλη και με τη γροθιά περνούμε μέσα από Λαιστρυγόνες και Κύκλωπες. Από προκλήσεις απέραντες. Όμως όταν αγωνίζεσαι, βγαίνεις νικητής.

Η ίδια δηλώνει ότι δεν αισθάνθηκε καταπίεση. Θεωρεί ότι σημασία έχει το πώς θέλει το άτομο να το αντικρίζουν και να το αντιμετωπίζουν. Σύμφωνα με τα λεγόμενά της, αν είναι κάποιος που νιώθει μίζερος, τότε όλοι θα το λυπούνται αλλιώς αν είναι άτομο με ψηλά το κεφάλι, τότε θα τον αντιμετωπίζουν με αξιοπρεπή τρόπο, όπως του αξίζει.

Όχι καταπίεση. Υπάρχουν κάποιες προκαταλήψεις στη κοινωνία. Αλλά ένα πράγμα να ξέρετε και εσείς. Το θέμα είναι πώς θα σε αντικρίσουν οι άλλοι. Αν δείξεις ότι είσαι φοβισμένη και τι θα γίνει, πώς θα τα καταφέρω κτλ. Πρέπει να δείξεις το τι βγάζεις εσύ προς τα έξω. Πώς εσύ θέλεις να σε βλέπουν. Αυτό έχει μεγάλη σημασία. Θυμάμαι όταν πρωτοκάθισα στην καρέκλα και εργαζόμουν στο ΡΙΚ, πήγαινα με την καρέκλα μου φυσικά. Σκεφτόμουν «τώρα που κάθομαι στη καρέκλα πώς θα με βλέπουν οι άλλοι; Πώς θα με αντιμετωπίσουν;». Αλλά με αντιμετώπισαν όπως ήθελα εγώ. Όταν πήγαινα εκεί, ήταν λες και δεν ήμουν πάνω σε αναπηρική καρέκλα. Με αυτό το αίσθημα.

Θέλει ψυχική δύναμη Αυτή είμαι, αυτό θα κάνω από δω και πέρα και σε όποιον αρέσει. Αυτό το μήνυμα έστειλα ενώ ήμουν πάνω στην καρέκλα. Κανένας δεν τόλμησε να μου κάνει πόλεμο και να μου πει οτιδήποτε. Για αυτό λέω, εξαρτάται από τη δική σου προσωπική στάση και αντιμετώπιση.

Ως άνθρωπος υπήρξαν και φορές στην αρχή που λύγησε και ήταν αρνητική για το πώς θα εξελισσόταν η κατάσταση της. Όμως ο σύζυγος της ήταν για εκείνη πάντα το μεγάλο στήριγμα.

Κοίταξε, είναι φυσικό να έχεις τα πάνω και τα κάτω σου. Κάποια στιγμή όμως πρέπει να τα ξεπεράσεις, γιατί δεν έχεις και πολλές επιλογές. Αν τα βάλεις κάτω, είσαι χαμένος. Γι' αυτό το παλεύεις όσο μπορείς και προχωράς. Αυτός που με

βοήθησε να ξεπεράσω πολλά πράγματα είναι ο Γιάννης ο Κατσούρης. Αν δεν είχα τον Γιάννη Κατσούρη δίπλα μου, ίσως αυτή τη στιγμή να μην μιλούσαμε μαζί. Αυτός με βοήθησε να σταθώ στα πόδια μου. Όσο για τον περιβάλλοντα χώρο, ναι, έχω φίλους που με βοηθούν, που με στηρίζουν και αυτό είναι μια βαθιά ικανοποίηση.

Στην αρχή ήμουν αρνητική, δεν έβλεπα καλά τα πράγματα, αντιδρούσα άσχημα, σιγά-σιγά όμως, το πέρασμα του χρόνου, προβληματισμοί μου με έφεραν σε αυτό που σας είπα προηγουμένως. Ότι έπρεπε να «σταθώ στα πόδια μου», να σταθώ και να το παλέψω γιατί δεν είχα άλλη επιλογή. Είναι θέμα επιλογής τα θέματα της ζωής. Επιλέγεις αν θα επιζήσεις ή όχι. Και αν θέλεις να επιζήσεις το παλεύεις άγρια και σκληρά και με κάθε τρόπο και με κάθε μέσο. Πρέπει για να βγεις νικητής.

Δημοσιογράφος και ποιήτρια με τρία κρατικά βραβεία λογοτεχνίας για ισάριθμες ποιητικές της συλλογές και εκδότρια από το 2001 του περιοδικού λόγου τέχνης και προβληματισμού «Άνευ», επιμένει με υπεράνθρωπο πείσμα να επιχειρεί παρεμβάσεις στον χώρο της διάνοησης και να υπερασπίζεται τα μετερίζια της πολιτιστικής μας ζωής, κρατώντας απ' το χέρι τη νεανική ορμή των ανθρώπων που εμπνεύστηκαν από τη δυναμική της πνευματική παρουσία.

Όταν έφυγα πρόωρα από το ΡΙΚ, το 2001, αποφάσισα να εκδώσω αυτό το περιοδικό. Έτσι, κάλεσα μια μέρα κάποιους νέους από διάφορους χώρους, όπως το θέατρο, τη λογοτεχνία, τη δημοσιογραφία, αλλά και παιδιά που ήταν μαζί μου στο ΡΙΚ και δούλευαν στο πρόγραμμα που έκανα. Θυμάμαι σαν χτες την πρώτη συνεδρία. Όταν βρεθήκαμε, τα είπαμε και συμφωνήσαμε να προωθήσουμε το «Άνευ». Ήταν και γι' αυτούς μια ανάγκη να υπάρξει ένα περιοδικό τέχνης και λόγου από νέους για νέους και όχι μόνο. Ένα περιοδικό χωρίς κομματικές παρεμβάσεις και ιδεολογικές προκαταλήψεις και με κάθετη κριτική ματιά. Οι στόχοι του περιοδικού, όπως το είχαμε κουβεντιάσει με τα παιδιά εκείνο το βράδυ και υπάρχει στο πρώτο άρθρο στο πρώτο τεύχος που κυκλοφορήσαμε, ήταν και είναι να προβληθεί η πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία των νέων και παράλληλα να υπάρχει μια κάθετη και σκληρή, αν θέλεις, πολιτιστική παρέμβαση στον χώρο μας. Πιστεύω ότι το τελευταίο το πετύχαμε ιδιαίτερα.

Η ποίηση για εκείνη δεν είναι θέμα φιλοσοφίας. Είναι ζήτημα ζωής που εμπίπτει στην καθημερινότητα και που αντικατοπτρίζει κάθε πτυχή της ζωής των ανθρώπων.

Δεν είναι θέμα φιλοσοφίας. Η ποίηση δεν είναι φιλοσοφία. Είναι κάτι διαφορετικό. Η ποίηση είναι κάθε πτυχή της ζωής μας.

Απόδειξη ότι η ποίησή της αποτελεί πτυχή της ζωής, είναι η συγγραφή της τελευταίας συλλογής ποιημάτων της «Τα ποδοσφαιρικά», μέσα από την οποία προσπάθησε να εντοπίσει και να εκφράσει την κοινωνική πτυχή του ποδοσφαίρου.

Είναι καθαρά η δική μου οπτική για την έννοια του ποδοσφαίρου. Ξαφνικά εγώ είδα την κοινωνική πτυχή του ποδοσφαίρου. Δηλαδή ότι υπάρχουν ποδοσφαιριστές και ομάδες, όπως η Barcelona και ο Messi που αγωνίζονται και για την κοινωνία και για ομάδες που έχουν πρόβλημα. Για παράδειγμα, η Barcelona έχει ιδρύματα για να σπουδάζουν παιδιά και να βγαίνουν μετά στη ζωή. Ο Lionel Messi της Barcelona, όταν ήταν μικρός, διαπιστώθηκε ότι είχε έλλειψη αυξητικής ορμόνης και δεν θα μπορούσε να παίζει ποτέ μπάλα. Όμως το 2009 ανακηρύχθηκε ο μεγαλύτερος παίχτης του κόσμου, ποδοσφαιριστής του κόσμου. Αυτός έχει ένα ίδρυμα όπου υπάρχουν παιδιά που έχουν/είχαν την ίδια πάθηση μαζί του και τους χρηματοδοτεί. Λοιπόν τέτοια πράγματα γίνονται πολύ. Ένας άλλος μεγάλος ο Ζινεντίν Ζιτάν μαζί με την παρέα του, κάποιους παλαίμαχους ποδοσφαιριστές, γιατί και ο Ζιτάν είναι παλαίμαχος ποδοσφαιριστής, κάνουν κάθε χρόνο ποδοσφαιρικούς αγώνες και τα λεφτά πάνε στους φτωχούς.

Η ποίηση της εκτός από την τεχνική της ανατροπής, που σκοπό έχει το ξάφνιασμα του αναγνώστη, εμπλουτίζεται από κάποια σύμβολα τα οποία εναπόκειται στον αναγνώστη πώς θα τα ερμηνεύσει, αν και η ίδια δίνει κάποιες ερμηνείες.

Να ξαφνιάσει τον αναγνώστη. Αυτό εξυπηρετεί.

Σαν ένα παιχνίδι. Όπως ακριβώς το λες. Σαν ένα παιχνίδι. Σαν ένας γρίφος.

Σαν να θέλει να ανακαλύψει κάτι.

Ε, κοίταξε. Δεν έχω σύμβολα. Δεν ξέρω ο αναγνώστης αν εκλαμβάνει τη λέξη μου, σύμβολα.

Ξεκάθαρα, ο Έρωτας η Αφροδίτη.

Ο Άδωνης, εν ο κολλητός της Αφροδίτης.

Η φωτιά είναι... μια..μια δύναμη, η φωτιά.

Ελπίδα, απουσία, αλλαγή και όνειρα είναι μερικές από τις λέξεις που χρησιμοποιεί και που τις ερμηνεύει σύμφωνα με τα βιώματα της.

Η Ελπίδα είναι Ελπίδα, και θυμάμαι πάντα αυτό που είπε ο Γιάννης (Κατσούρης): Η Ελπίδα δεν είναι όπως λεν ότι πεθαίνει τελευταία. Η Ελπίδα δεν πεθαίνει ποτέ.

Και Απουσία. Απουσία είναι ο Γιάννης (Κατσούρης).

Ε, όλοι θέλουμε Αλλαγή στην ζωή μας, προς το καλύτερο, φυσικά. Σε κάθε επίπεδο, προσωπικό, πολιτικό..

Τα Όνειρα είναι Όνειρα.

Στην ερώτησή μας αν επηρεάστηκε από άλλους ποιητές μας απάντησε:

Για να είμαι εντελώς ειλικρινής, προσπάθησα να μην με επηρεάσει.

Κατέβαλα συνειδητή προσπάθεια να ξεφύγω, να μην... αντιγράψω οποιονδήποτε άλλον ποιητή... αλλά αυτά που δίνω να είναι δικά μου ατόφια...

Πιστεύω στην ολιγόστιχη ποίηση... Πιστεύω ότι όταν είναι συμπυκνωμένοι οι στίχοι είναι πιο δυναμικοί, πιο καταλυτικοί.

Ο ξεριζωμός της από την πόλη της την Αμμόχωστο, που έζησε το 1974 με την τουρκική εισβολή της σημάδεψε τη ζωή. Είναι κάτι που βιώνει μέχρι σήμερα και την πληγώνει ακόμα περισσότερο όταν αντικρίζει απέναντι την τούρκικη σημαία.

Ναι... και όπως όλοι μας επηρεαστήκαμε. Και να σου πω και κάτι άλλο; Το γεγονός ότι σήμερα είμαι εδώ και γράφω και είναι και ο Πενταδάχτυλος με την τουρκική την σημαία... αυτό σημαίνει ότι είμαστε σε ένα τόπο και αγωνιζόμαστε για τον τόπο αυτό, δηλαδή δεν τον εγκαταλείπουμε. Τώρα, είμαι εδώ και να είμαι ενεργός πολίτης και [ως ποιήτρια σου λέω] τον στίχο μου, σημαίνει ότι κάτι γίνεται.

Ως «σειсмоγράφος» της εποχής της δεν έχει να στείλει συγκεκριμένα μηνύματα. Την προβληματίζει ό,τι προβληματίζει τον καθένα από εμάς και απλά τα βγάζει προς τα έξω.

Ένας ποιητής εμπνέεται και γράφει για κάποια συγκεκριμένα πράγματα. Δεν γράφει με στόχο να στείλει μηνύματα.

Καταρχήν, να πω ότι οι ποιητές είναι ευαίσθητοι δέκτες... είναι κάτι σαν «σειсмоγράφοι» της εποχής τους και πιάνουν όλους τους κραδασμούς απ' ό,τι συμβαίνει στο χώρο τους και αυτό είναι που βγάζουν προς τα έξω. Αυτό έκαμα και εγώ.

Η Ντίνα Κατσούρη έχει ένα ιδιαίτερο τρόπο να επικοινωνεί με τους νέους χωρίς να παίρνει το ρόλο του δασκάλου ή του κριτή. Δεν είναι άτομο που θεωρεί τον εαυτό της αυθεντία, γι' αυτό δεν της αρέσει να δίνει συμβουλές. Αυτό που τονίζει είναι η διαύγεια που πρέπει να χαρακτηρίζει τα άτομα, και ιδιαίτερα οι νέοι να παραμένουν αληθινοί.

Δεν μου αρέσει να δίνω συμβουλές.

Εγώ κάνω συζήτηση, κουβέντα με τους σημερινούς νέους, δηλαδή λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους, πώς έπρεπε να είναι και αυτά που δεν είναι, πώς πρέπει να είναι. Κοίταξε, αν τελικά επιμένετε και θέλετε συμβουλή: Να είναι αληθινοί με τον εαυτό τους και με τους άλλους. Αυτό μόνο!